

บทที่ 3 เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ที่มีจำนวนในห้องตลาดปัจจุบันนิมากนาก ทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน และหนังสือพิมพ์ที่ไม่ใช่รายวัน ทั้งฉบับใหญ่ และฉบับเล็ก เนื้อหาคล้ายคลึงกันนั่น แตกต่างกันบ้าง ลักษณะที่ต้องพิจารณาถึงในด้านเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มีการแบ่งหน้าอย่างไร และแต่ละหน้าประกอบด้วยเนื้อหาอะไร ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อเนื้อหาของหนังสือพิมพ์

การแบ่งหน้าของหนังสือพิมพ์

การพิจารณาว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับประกอบด้วยเนื้อหาอะไรบ้างนั้น ในขั้นตอนพิจารณาได้จากการแบ่งหน้าของหนังสือพิมพ์ว่า แต่ละหน้านั้นบรรจุเนื้อหาอะไร

โดยทั่วไปหนังสือพิมพ์จะแบ่งหน้าออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ หน้าประจำ และหน้าแต่ละส่วน หนังสือพิมพ์บางฉบับมีเพียงหน้าประจำเท่านั้น แต่บางฉบับมีหน้าแต่ละส่วน (Section) เพิ่มขึ้น

เดิมที่เดียวหนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหาทั่วไป มักมีเฉพาะหน้าประจำ และแบ่งแต่ละหน้าให้เสนอเนื้อหาแต่ละประเภท เช่น หน้าหนึ่งเสนอข่าวทั่วๆ ไปที่มีความสำคัญหรือนำเสนอข่าวของวันนั้น หน้าใน อาจจะแยกเป็นหน้าต่างประเทศ หน้าบรรณาธิการ หน้าเศรษฐกิจ หน้าการศึกษา-วัฒนธรรม หน้าการเมือง หน้ากีฬา หน้าบันเทิง หน้าโฆษณา หน้าสำหรับข่าวค่อ เป็นต้น

ต่อมาธุรกิจหนังสือพิมพ์ขยายตัว มีการแบ่งขั้นสูงขึ้น ประกอบกับผู้บริโภคต้องการข่าวสารมากขึ้น เนื้อหาที่มากขึ้นทำให้หนังสือพิมพ์มีความหนามากเกินไป จึงมีการแบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนจะพับเล่มแยกกัน แล้วนำมาซ้อนเข้ากัน เพื่อจำหน่าย หนังสือพิมพ์บางฉบับ เช่น หนังสือพิมพ์ด้านเศรษฐกิจที่ออกจำหน่ายเป็นรายคาน อาจแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ หลายส่วน บางส่วนเป็นเฉพาะโฆษณาล้วนๆ ก็มี

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์นิยมแบ่งเป็นส่วนๆ มากขึ้น เนื่องจากสามารถจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาได้ ทำให้อ่านง่าย ไม่สับสน และรู้สึกว่าหนังสือพิมพ์มีจำนวนหน้ามากขึ้น คุ้มค่าต่อการซื้ออ่าน

ตัวอย่าง การแบ่งหน้าของหนังสือพิมพ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงหัวข้อของเรื่อง ซึ่งนำไปสู่เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันศุกร์ที่ 26 พฤษภาคม 2543 จำนวน 40 หน้า ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 20 หน้า ตั้งแต่หน้า 1-20

หน้า 1 ข่าว ประกอบด้วย ข่าวอาชญากรรม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวดันดูน ข่าวต่างประเทศ สกู๊ปหน้า 1

หน้า 2 ต่างประเทศ ประกอบด้วย คอลัมน์ ข่าวต่างประเทศ ข่าวสันนิษฐาน
(สรุปข่าวต่างประเทศ)

หน้า 3 หน้าบรรณาธิการ ประกอบด้วย บทบรรณาธิการ คอลัมน์ การตูนล้อเลียน
เศรษฐกิจ-สังคม ข่าว

หน้า 4 ข่าวสังคม เป็นข่าวสังคมสั้นๆ ประกอบภาพ

หน้า 5 ความเห็น ประกอบด้วย คอลัมน์ การตูนล้อการเมือง สกู๊ปหน้า 1
(ต่อจากหน้า 1)

หน้า 6 ความเห็น ประกอบด้วย คอลัมน์ จดหมายจากผู้อ่าน

หน้า 7 เกย์ทร-วิทยาการ ประกอบด้วย ข่าววิทยาการต่างๆ จากต่างประเทศ
ข่าวการเกษตร คอลัมน์

หน้า 8 เศรษฐกิจ ประกอบด้วย ข่าวและคอลัมน์ด้านเศรษฐกิจ

หน้า 9 เศรษฐกิจ ประกอบด้วย ข่าวและคอลัมน์ด้านเศรษฐกิจ

หน้า 10 สังคมเศรษฐกิจ ข่าวต่อ ประกอบด้วย ข่าวสังคมเศรษฐกิจประกอบภาพ
ข่าวต่อจากหน้า 1 และคอลัมน์ร้องทุกข์จากผู้อ่าน

หน้า 11 โฆษณาเต็มหน้า

- หน้า 12 การศึกษา – ศาสนา – สาธารณสุข ประกอบด้วย ข่าว คอลัมน์ ข่าวสังคม
ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ศาสนา และสาธารณสุข
- หน้า 13 โฆษณาเต็มหน้า
- หน้า 14 ข่าวต่อจากหน้า 1 โฆษณา
- หน้า 15 โฆษณาเต็มหน้า
- หน้า 16 ข่าวต่อ จากหน้า 1 โฆษณา
- หน้า 17 ข่าวต่อ จากหน้า และหน้าอื่นๆ คอลัมน์ที่นายโชคชะตาชีวิต โฆษณา
- หน้า 18 โฆษณาเต็มหน้า
- หน้า 19 ข่าวต่อ คอลัมน์ สรุปข่าวสั้น
- หน้า 20 โฆษณาเต็มหน้า

ส่วนที่ 2 20 หน้า ตั้งแต่หน้า 21-40

- เริ่มต้นที่หน้า 21 หน้านี้รูปแบบการจัดหน้าเหมือนการจัดหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์
แต่ข่าวหน้านี้เป็นข่าวเกี่ยวกับกีฬาทั้งหมด
- หน้า 21 ข่าวกีฬา ประกอบด้วย ข่าวกีฬาฟุตบอลในประเทศไทย ฟุตบอลต่างประเทศ
เทนนิส นาย ตะกร้อ นาสเกตบอล คอลัมน์ประจำ
- หน้า 22 คอลัมน์ ข่าวต่อ ประกอบด้วย คอลัมน์สรุปข่าวกีฬา ตารางกิจกรรมกีฬา
และข่าวต่อจากหน้า 1
- หน้า 23 ข่าวกีฬาต่างประเทศ ข่าวสังคมกีฬา และคอลัมน์
- หน้า 24 บทความ-สารคดี ประกอบด้วย บทความเกี่ยวกับเยาวชน สารคดีเรื่อง
พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย คอลัมน์ชุมชนสังคม และข่าวสั้น
- หน้า 25 บทละครโทรทัศน์ (เสนอเป็นตอน ๆ) และโฆษณา
- หน้า 26 บทละครโทรทัศน์ (เสนอเป็นตอน ๆ) และโฆษณา
- หน้า 27 โฆษณาเต็มหน้า
- หน้า 28 บทละครโทรทัศน์ (เสนอเป็นตอน ๆ) และโฆษณา

หน้า 29 ข่าวต่อจากหน้า 1 และโฆษณา
หน้า 30-31 โฆษณาเต็มหน้า
หน้า 32 บทละคร โทรทัศน์ (เสนอเป็นตอน ๆ) และโฆษณา
หน้า 33 บันเทิง ประกอบด้วย ข่าวบันเทิง คอลัมน์ และสกู๊ปพิเศษ
หน้า 34 โฆษณาเต็มหน้า
หน้า 35 บทละคร โทรทัศน์ (เสนอเป็นตอน ๆ) และโฆษณา
หน้า 36 โฆษณาเต็มหน้า
หน้า 37 บันเทิง ประกอบด้วย ข่าว ข่าวสังคม และคอลัมน์
หน้า 38 โฆษณาเต็มหน้า
หน้า 39 โฆษณาเต็มหน้า

หมายเหตุ โฆษณาเต็มหน้ามี 12 หน้า และมีโฆษณาแทรกอยู่ทั่วไปในหน้าอื่นๆ
ทั้ง 2 ส่วน

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันพุธที่ 31 พฤษภาคม 2543 มีจำนวน 24 หน้า ลำดับเลข
หน้าต่อเนื่องกัน แต่พับเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย หน้า 1 ถึงหน้า 6 และหน้า 19 ถึงหน้า 24

หน้า 1 ข่าว

หน้า 2 หน้าบรรณาธิการ

หน้า 3 คอลัมน์ เกี่ยวกับการเมือง

หน้า 4 ข่าวสังคม

หน้า 5 ข่าวต่อ และโฆษณา

หน้า 6 คอลัมน์ เน้นด้านการศึกษา

หน้า 19-20 ข่าวต่อ

หน้า 21 กระบวนการยุติธรรม

หน้า 22-23 กีฬา

หน้า 24 โฆษณาเต็มหน้า

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย หน้า 7-18 แบ่งเนื้อหาของแต่ละหน้า ดังนี้
หน้า 7 สิ่งแวดล้อม-สาธารณสุข
หน้า 8-9 เศรษฐกิจ
หน้า 10 การศึกษา
หน้า 11 ภูมิภาค
หน้า 12 มีคอลัมน์มติชนสุขสันต์ เนื้อหานี้เป็นสารคดีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
หน้า 13 ผู้หญิง และครอบครัว
หน้า 14 บันเทิง
หน้า 15 ชุมชนเมือง
หน้า 16 ต่างประเทศ
หน้า 17 โฆษณาเต็มหน้า
หน้า 18 เส้นทางชาวบ้าน การศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วยสารคดีการเกษตร
และข่าวการศึกษานอกโรงเรียน

หมายเหตุ โฆษณาเต็มหน้ามี 2 หน้า และมีโฆษณาทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก
กระจายอยู่ในหน้าอื่นๆ ทั้ง 2 ส่วน

หนังสือพิมพ์ฉบับวันธรรมชาติ ซึ่งเป็นวันทำงานจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับข่าว และความ
เห็นซึ่งเป็นเรื่องที่นักสมองมากหน่อย แต่ในวันสุดสัปดาห์โดยเฉพาะวันอาทิตย์ ซึ่งมีข่าว
น้อยลง เนื้อหาของหนังสือพิมพ์จะปรับให้เบาสมอง มีความบันเทิงมากขึ้น

หนังสือพิมพ์ฉบับวันอาทิตย์วิเคราะห์จากหนังสือพิมพ์มติชนวันอาทิตย์ที่ 11
มิถุนายน 2543 หนังสือพิมพ์มี 24 หน้า พับเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 หน้า 1 ถึงหน้า 16 และหน้า
19 ถึงหน้า 24 ส่วนที่ 2 หน้า 7 - 18

เนื้อหาของส่วนที่ 1 จะบันทึกวันอาทิตย์ จัดแบ่งหน้าแนวเดียวกันกับฉบับวันธรรมชาติ แต่เพิ่ม
สารบัญเรื่องในหน้า 1 และไม่มีบันทึกผลการในหน้า 2

ในส่วนที่ 2 เนื้อหาแตกต่างจากฉบับวันธรรมชาติ คือ ฉบับวันอาทิตย์ไม่มีหน้า
เศรษฐกิจ 2 หน้า แต่เพิ่มหน้าสำหรับเด็กและเยาวชน ชื่อ ตามรสโภภัต มีคอลัมน์อาทิตย์
สุขสรรค์แทนคอลัมน์มติชนสุขสันต์ หน้าการศึกษาเป็นสารคดีเกี่ยวกับการศึกษามากกว่า

การเสนอข่าว ฉบับวันอาทิตย์มีกอลัมน์เดินตามดวงเป็นพยากรณ์ชะตาชีวิตในรอบสัปดาห์ ทั้งนี้เนื่องจาก ฉบับวันธรรมดามิ่มีกอลัมน์พยากรณ์ชะตาชีวิตประจำวัน

หนังสือพิมพ์เดอะเนชัน (The Nation) ฉบับวันพุธที่ 7 มิถุนายน 2543 จำนวน 66 หน้า แบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 ใช้ชื่อว่า ส่วน A ประกอบด้วยหน้า A1 ถึง A18 มีเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวทั่วไป ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ข่าวในประเทศไทย และข่าวต่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข่าวต่างประเทศทั่วโลก ข่าวกีฬา หน้าบรรณาธิการ คอลัมน์ บทความ ความเห็น ต่างๆ

ส่วนที่ 2 ใช้ชื่อว่า ส่วน B ประกอบด้วยหน้า B1 ถึง B12 เป็นส่วนเศรษฐกิจ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวเศรษฐกิจ ธุรกิจ ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ ข่าวการตลาด การเงิน รถยนต์ ข่าวหุ้น การลงทุน ธุรกิจด้านคอมพิวเตอร์-เทคโนโลยี ธุรกิจการท่องเที่ยว ในส่วนนี้ ให้พื้นที่กับตัวเลขดัชนีหุ้นถึง 3 หน้า

ส่วนที่ 3 ใช้ชื่อว่า ส่วน C ประกอบด้วยหน้า C1 ถึง C8 เป็นเรื่องเป็นสารคดี ข่าว สังคมและปฎิบัติ เช่น สารคดีเกี่ยวกับชีวิตและวัฒนธรรม สารคดีเชิงข่าว ซึ่งใช้ชื่อหน้าว่า Research News ข่าวสังคม ปฏิทินข่าวและเหตุการณ์ต่างๆ การเรียนภาษาอังกฤษ การศึกษา พัฒนาอักษรไทย การทำงานของชาชีวิต จดหมายจากผู้อ่าน สารคดีและข่าว ด้านวิทยาศาสตร์ และสุขภาพ

หมายเหตุ ส่วนที่ 1, 2 และ 3 ไม่มีโฆษณาเต็มหน้า แต่มีโฆษณาแทรกตามหน้าต่างๆ ทั่วไป

ส่วนที่ 4 เป็นโฆษณาข้อย่อทั้งหมด 16 หน้า เป็นการโฆษณาด้านการงานทำ ใช้ชื่อ ส่วนว่า Workplace

ส่วนที่ 5 ใช้ชื่อว่า Marketplace เป็นโฆษณาทั้งหมด 12 หน้า ประกอบด้วยโฆษณา สินค้า และบริการประเภทต่างๆ เช่น การขายและให้เช่าบ้าน อาคาร การท่องเที่ยว ร้านอาหาร กิจกรรม การน้ำยารถยนต์ โฆษณาด้านการศึกษา ฝึกอบรม สัมมนา และสินค้า เนื้อต่อเนื่องทั่วไป

หมายเหตุ ในจำนวน 66 หน้า เดอะเนชั่นมีส่วนที่เป็นข้อมูลข่าวสาร 46 หน้า (มีโฆษณาแทรก) และมีโฆษณาเต็มหน้า จำนวน 28 หน้า

หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ฉบับดังกล่าว มีจุดสารการครอบรอบ 30 ปีของบริษัทไทยกันไป เพิ่นที่ จำกัด ขนาดประมาณ $8\frac{1}{2} \times 11$ นิ้ว (A4) หน้า 20 หน้า แทรกเพื่อแจกแก่ผู้อ่านด้วย

สำหรับฉบับวันอาทิตย์ หนังสือพิมพ์ใช้คำว่า The Sunday Nation แทนคำว่า The Nation ซึ่งใช้ระหว่างวันจันทร์ถึงวันเสาร์ หนังสือพิมพ์ The Sunday Nation ฉบับวันอาทิตย์ ที่ 21 พฤษภาคม 2543 แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 หรือ ส่วน A มี 18 หน้า ประกอบด้วย ข่าว และความเห็น ในหน้า 1 มีสารบัญเรื่อง ในขณะที่ฉบับวันธรรมดาวไม่มี ฉบับวันอาทิตย์ ขึ้นคงมีบทบรรณาธิการอยู่

ส่วนที่ 2 ซึ่งเดิมเป็นส่วนเศรษฐกิจ เปลี่ยนเป็นส่วนของ e-life มี 8 หน้า ประกอบด้วย ข่าวเศรษฐกิจ บทความ สารคดีเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่เข้ามา มีบทบาทในชีวิตของ คน และตารางตัวเลขตั้งแต่หน้า 2 ถึง 9

ส่วนที่ 3 ใช้ชื่อว่า Sunday Focus มี 12 หน้า ได้แก่ หน้าข่าวสังคม สารคดี อาหาร และเครื่องดื่ม ความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ประวัติและผลงานของบุคคลที่นิยม เช่น ศิลปะและบันเทิง การศึกษา ภารกิจ รายการ โทรศัพท์ ฯลฯ รวมทั้งส่วนที่ 4 และ ส่วนที่ 5 เป็นโฆษณาทั้ง 2 ส่วน

จากรายงานการวิจัยเรื่อง หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษในประเทศไทย (จำนวน วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2526) พบว่า เนื้อหาในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (Bangkok Post) แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ในจำนวนนี้เป็นโฆษณามากที่สุด ร้อยละ 52.23 นอกนั้นเป็นข่าวหนัก ซึ่งประกอบด้วยข่าวเศรษฐกิจ-ธุรกิจ ข่าวต่างประเทศ และข่าวการเมือง ข่าวบันเทิง ซึ่งประกอบด้วย ข่าวกีฬา ข่าวสังคม ข่าวอาชญากรรม พยากรณ์อากาศ พยากรณ์ชีวิต รายการโทรศัพท์-ภารกิจ รายการบันเทิง เกมอัคชญา ฯลฯ ผลการออก สลากกินแบ่งของรัฐบาล ฯลฯ

ในจำนวนนี้ได้นับรวมภาพเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาด้วย ซึ่งหนังสือพิมพ์ทุก ฉบับที่กล่าวมานี้ภาพอยู่เป็นจำนวนมาก

จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อ พยายามเสนอเนื้อหาให้น่าสนใจ เพื่อสนองตอบต่อกลุ่มเป้าหมายของตนให้มากที่สุด ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ทุกประเภทที่ผู้อ่านสนใจ

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

อาจกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์จะตีพิมพ์เนื้อหาอะไรก็ได้ที่ไม่ผิดกฎหมาย และศีลธรรม ทั้งนี้ เพราะหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่อ่านได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกเวลา ซึ่งหนังสือพิมพ์เองก็พยายามสร้างเรื่องที่มีประโยชน์และผู้อ่านสนใจ

ในจำนวนเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นเนื้อหาของหนังสือพิมพ์นั้น อาจแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ด้วยกัน ได้แก่ ข่าว (News) บทความ (Articles) สารคดี (Features) เนื้อหาด้านบันเทิง (Entertainments) เนื้อหาด้านโฆษณา (Advertisements) และอื่นๆ

ข่าว (News)

เนื้อหาที่เป็นข่าวอาจจะนำเสนอในรูปของตัวหนังสือและในรูปของภาพ ที่เรียกว่าภาพข่าว ได้ด้วย

มีผู้ให้คำนิยามของข่าวไว้สามราย เช่น

ข่าว คือ ข้อมูลที่สดและทันต่อเหตุการณ์

ข่าว คือ สิ่งที่มีคุณค่าของความเปลกใหม่

ข่าว คือ อะไรก็ได้ที่ทำให้คนพูดถึง (ครุฑี หิรัญรักษ์, 2529 : 41 - 42)

ฉ้อain วุฒิกรรมรักษา สรุปไว้ว่า ข่าว คือ รายงานข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดจนความคิดเห็นจากบุคคลระดับต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญ (Significance) และเป็นที่น่าสนใจ (Interest) อันมีผลกระทบต่อกันหนุ่มมากในชุมชน หรือสังคม (ฉ้อain วุฒิกรรมรักษา, 2536 : 5)

มาดี บุญศิริพันธ์ กล่าวว่า ข่าวควรประกอบด้วย พื้นฐาน 3 ประการ คือ ความน่าสนใจ (Interest) ข้อเท็จจริง (Facts) และผู้อ่าน (Readers) กล่าวคือ ข่าว ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่

น่าสนใจ สำหรับผู้อ่าน (มาดี บุญศิริพันธ์, 2531 : 18) ดังนั้น สิ่งที่จะปรากฏเป็นข่าวได้ จึงต้องได้รับการเผยแพร่

จากคำจำกัดความต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ข่าวอาจจะเป็นเหตุการณ์ หรือความเห็นซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่สำคัญน่าสนใจ และได้รับการเผยแพร่ไปสู่ผู้อ่าน

องค์ประกอบของข่าว

ในแต่ละวันมีเหตุการณ์และความเห็นต่างๆ ซึ่งสามารถเป็นข่าวได้มากมายเกินกว่าที่จะตีพิมพ์เผยแพร่ได้ทั้งหมด ดังนั้น ผู้ก่อข่าวและบรรณาธิการซึ่งส่วนมากสืบสืบกันมานานมากกว่าเนื่องที่สำหรับตีพิมพ์ จึงต้องเป็นผู้เลือกว่า ข่าวใดควรได้รับการเผยแพร่หรือไม่

การเลือกข่าวเพื่อเผยแพร่ จะเลือกตามคุณค่าของข่าว ข่าวที่มีคุณค่าควรแก่การเผยแพร่นั้นมักมีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1. บุคุณสนใจ (Human Interest) มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Needs) เช่นเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้ (Struggle) ความลึกลับ (Mystery) การผจญภัย (Adventure) เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ (Animals) เด็ก (Children) ความบันเทิง และงานอดิเรก (Amusement and Hobbies) ชีวิตชีวาราวกับนิยาย (Romance) และความเป็นมนุษย์ (Human Beings)

2. ความสด (Immediacy) ได้แก่ ความรวดเร็วในการรายงานให้ผู้อ่านทราบ

3. ความใกล้ชิด (Proximity) กือ ข่าวที่ผู้อ่านรู้สึกว่ามีความเกี่ยวข้อง มีความผูกพันผู้อ่านส่วนใหญ่จะสนใจเรื่องที่เกิดขึ้นใกล้ตัวมากกว่า

4. ความมีชื่อเสียง (Prominences) ข่าว ที่มีองค์ประกอบเป็นบุคคล หรือสถานที่ที่มีชื่อเสียง ย่อมได้รับความสนใจมากกว่า

5. ความขัดแย้ง (Conflict) ผู้อ่านข่าวสนใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในข่าว ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งที่เป็นรูปธรรม เช่น การทำร้ายร่างกาย การฆาตกรรม สองค่าย ความขัดแย้งทางความคิด เช่น นโยบายการทำงานที่แตกต่างกันของหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบเรื่องเดียวกันเป็นต้น

6. ความมีเงื่อนจ้า (Suspense) ข่าวที่มีความสลับซับซ้อน มักได้รับความสนใจ เนื่องจากผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น

7. ความแปลก (Unusualness) คนทั่วไปจะสนใจเรื่องแปลกต่างๆ ดังนั้น เรื่องที่แปลก จึงเป็นข่าวได้เสมอ

8. ความก้าวหน้า (Progress) หมายถึง ความก้าวหน้าทุกด้าน เช่น ด้านการแพทย์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ความก้าวหน้าด้านการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม เกษตร อาชีวศึกษา

9. ผลกระทบที่ตามมา (Consequence) อาจเป็นผลกระทบทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ผลกระทบในระยะสั้นหรือระยะยาวก็ได้ ข่าวใดก็ตามหากมีผลกระทบต่อสังคมมาก ก็จะยิ่งได้รับความสนใจ ซึ่งข้อนี้แสดงถึงความสำคัญของข่าว ตัวอย่างของข่าวที่มีผลกระทบรวดเร็ว เช่น การประกาศขึ้นราคากําไรและบริการ ผู้ประกอบการจะใช้ราคาใหม่อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้จ่ายของประชาชนในพื้นที่ อุบัติเหตุและภัยพิบัติที่รุนแรง เช่น แผ่นดินไหว แก๊สระเบิด ก็มีผลกระทบต่อประชาชนอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน

ข่าวที่มีผลกระทบในระยะยาว ซึ่งจะต้องรายงานให้ผู้อ่านทราบ เช่น การแก้ไขกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี นโยบายเกี่ยวกับการจราจร สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด ลิ่งเหล่านี้ผู้สื่อข่าวต้องรายงาน เพื่อสร้างความเข้าใจและช่วยให้ประชาชนทราบ และปรับตัวได้

10. องค์ประกอบทางเพศ (Sex) เป็นเรื่องใกล้ตัวที่คนสนใจ เช่น เรื่องความผิดปกติทางเพศ เกิดเป็นผู้ชายแต่ต้องการปลดเพศเป็นหญิง นาทบathaทางเพศ เช่น การดำเนินตำแหน่งผู้นำประเทศของสตรี เพศชายที่แต่งตัวเป็นหญิงและมีอาชีพเป็นนักนาย เรื่องเพศที่แตกต่างจากความคาดหวังของสังคมมักได้รับความสนใจ เป็นข่าวได้เสมอ

ประเภทของข่าว

ครุณี หริรัญรักษ์ (ครุณี หริรัญรักษ์, 2529 : 42) กล่าวว่า ข่าวมีลักษณะที่แตกต่างกัน 2 ประเภท ได้แก่

1. ข่าวที่เกิดขึ้นทันทีทันใด (Spontaneous News) เป็นข่าวที่ไม่ทราบล่วงหน้า เช่น ข่าวไฟไหม้ น้ำท่วม มาตรฐานฯ

2. ข่าวที่มีการวางแผน (Planned News) คือ ข่าวที่มีการจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า เช่น ข่าวการประชุม การเปิดงาน การแถลงข่าวฯลฯ

ฉบับนี้ วุฒิกรรมรักษा (ฉบับนี้ วุฒิกรรมรักษा 2536 : 25) แบ่งข่าวตามลักษณะการได้มาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ข่าวที่ต้องสื่อข่าวเอง (Active News) คือ ข่าวที่ผู้สื่อข่าวต้องออกไปสืบเสาะหาข้อมูล ด้วยตนเอง เช่น ข่าวการเมือง ข่าวอุบัติเหตุ กับพิบัติต่างๆ ฯลฯ

2. ข่าวที่ได้จากเอกสาร (Passive News) คือ ข่าวที่ได้จากเอกสารที่แยกมาข้างสำนักงาน ประกาศ แถลงการณ์ต่างๆ ผู้สื่อข่าวอาจนำข่าวเหล่านี้มาตีพิมพ์ได้ทันที หรือบรรณาธิกรณ์ก่อนตีพิมพ์ โดยทั่วไป ข่าวเหล่านี้มักมีคุณค่าและน้อยกว่าการไปสื่อข่าวเอง ซึ่งจะสามารถวิเคราะห์ เจาะลึกเรื่องราวได้มากกว่า แต่บางครั้ง ข่าวแจกก็เป็นจุดเริ่มของการหารายละเอียดของข่าวเพิ่มเติม และพัฒนาเป็น Active News ได้

มาดี บุญศิริพันธ์ (มาดี บุญศิริพันธ์ 2531 : 23) ได้แบ่งประเภทของข่าวตามน้ำหนักของเรื่องที่เกิดขึ้นเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ข่าวหนัก (Hard News) ได้แก่ ข่าวที่ให้น้ำหนักต่อความสำคัญของเรื่องมากกว่าอย่างอื่น ข่าวที่มีน้ำหนักความสำคัญของเรื่อง ได้แก่ ข่าวที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวปัญหาสังคม ฯลฯ ข่าวเหล่านี้มักต้องใช้ความรู้ความเข้าใจในการอ่านพอดูมีความ

2. ข่าวเบา (Soft News) ได้แก่ ข่าวที่มีองค์ประกอบด้านความน่าสนใจมากกว่าองค์ประกอบอย่างอื่น ข่าวเหล่านี้มักจะสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน มากกว่าที่จะมีสาระสำคัญ จนมีผลกระทบต่อสังคม ด้วยอย่างเช่น ข่าวการประมวลงาน ข่าวบันเทิง ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวสังคม ทั่วไป ฯลฯ

สริทิพย์ ขันสุวรรณ (สริทิพย์ ขันสุวรรณ 2539 : 149-150) ได้แบ่งข่าวเป็น 2 ประเภท โดยใช้คำว่า Hard News และ Soft News แต่มีการอธิบายที่แตกต่างกันไป คือ

1. ข่าวที่นำเสนอตรงประเด็น (Hard News) หมายถึง การเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา (Straight News) คือ เขียนข่าวที่มีแต่ข้อเท็จจริงล้วนๆ ข่าวประเภทนี้มุ่งเน้นเหตุการณ์เป็นหลัก (Event-Centered News) เช่น ข่าวอุบัติเหตุ รายงานสภาพอากาศ ข้อเท็จจริงว่าเกิดอะไร

ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร ใครได้รับความเสียหายบ้าง เท่านั้น ไม่ต้องรายงานสถานการณ์ หรือบรรยายภาพเพิ่มเติม ข่าวคำพิพากษาคดีความ สุนทรพจน์ต่างๆ มีเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการเสนออย่างตรงไปตรงมา

2. ข่าวที่นำเสนออย่างละเอียดอ่อน (Soft News) เป็นการเขียนข่าวที่มีการอธิบาย (Explain) และแปลความหมาย (Interpret) เกี่ยวกับเรื่องราวนั้น ๆ เพิ่มเติม ข่าวประเภทนี้มุ่งกระบวนการที่เกี่ยวเนื่องกับข่าวเป็นหลัก (Process-Centered News) เช่น ข่าวอุบัติเหตุ ฉะรายงานถึงสาเหตุ ตลอดจนข้อสันนิษฐานของผู้เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญ ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการป้องกัน

ข่าว Soft News จะช่วยให้ผู้อ่านซึ่งมิได้อ่านในเหตุการณ์มีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ดีขึ้น

จะเห็นได้ว่า การแบ่งประเภทของข่าวออกแต่กันไปแล้วแต่การกำหนดเกณฑ์ที่นักวิชาการและนักวิชาชีพเห็นว่าเหมาะสม แต่ประเด็นที่เป็นหลักการของข่าว คือ การเสนอเนื้อหาที่เป็นข่าวนั้น ต้องเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างถูกถ้วน รอบด้าน กะทัดรัด ชัดเจน มีความเป็นกลาง และไม่เสนอความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวลงไปในข่าว

บทความ (Articles)

บทความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ บทบรรณาธิการ (Editorial) บทปริทัศน์ (Review) และบทวิจารณ์ (Criticism) ซึ่งบทความทั้ง 3 ประเภทนี้ต่างก็มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันออกไป

บทบรรณาธิการ (Editorial)

ข้อความที่เป็นบทบรรณาธิการ ได้แก่ บทความที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงทัศนะของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งกำลังอยู่ในความสนใจ และจัดวางไว้ในตำแหน่งที่สำคัญบนหนังสือพิมพ์ (Webster's Dictionary : 923)

ในหนังสือ Harrod's Librarian Glossary ให้ความหมายของคำว่า บทบรรณाचิการว่า ได้แก่ บทความที่แสดงถึงความเชื่อ นโยบายของหนังสือพิมพ์ต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (Ray Prytherch : 222)

เนื่องจากบทบรรณाचิการแสดงทัศนะ ความเชื่อ หรือนโยบายของหนังสือพิมพ์ ทั้งฉบับ มิใช่ความคิดเห็นส่วนบุคคล ดังนั้น จึงเป็นบทความที่สำคัญ ซึ่งทำหน้าที่ให้ความรู้ ความคิดเห็นต่อสาธารณะ ประเด็นหรือปัญหาที่ขึ้นมาเขียนบทบรรณाचิการ มัก เป็นเรื่องที่สำคัญ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอาจจะเป็นในระยะสั้นหรือ ระยะยาว เรื่องเหล่านี้กำลังได้รับความสนใจจากสาธารณะ ตัวอย่างเช่น ความเห็นเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินับใหม่ ปัญหารื่องยาบ้าที่กำลังแพร่หลายสู่เยาวชน ปัญหารื่องการซื้อเสียง เป็นต้น ข้อมูลในบทบรรณाचิการต้องเป็นข้อเท็จจริงที่มีเหตุผลถูก ต้องและเที่ยงธรรม ผู้เขียนบทบรรณाचิการควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่เขียนอย่างแท้จริง และเขียนด้วยความสุขุม รอบคอบ ปราศจากอคติ และใช้ภาษาที่สุภาพ เข้าใจง่าย

การที่บบทบรรณाचิการเน้นการแสดงความเห็น ดังนั้น บทบรรณाचิการจึงมีอิทธิพล ต่อการกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิด ความเห็นด้วยเช่นเดียวกัน บทบรรณाचิการที่ดี รอบรู้ ในเรื่องที่เขียนอย่างลึกซึ้ง และเขียนแสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล จะสามารถกระตุ้นให้ ประชาชนเกิดความรู้สึกนึกคิด และตระหนักรึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา ของสังคมร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นต่อไป

บทปริทัศน์ และบทวิจารณ์

บทปริทัศน์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Review บทวิจารณ์ ตรงกับคำว่า Criticism คำว่า ปริทัศน์ (Review) หมายถึง การมองดู การตรวจริบั้นด้วยความเอาใจใส่ การ เขียนบทปริทัศน์จึงเป็นการเขียนเพื่อบอกกล่าวเรื่องราวนั้นอีกครั้ง (Webster's Dictionary : 1944) โดยทั่วไปจะไม่สอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียน แต่จะนำข้อเท็จจริงมาบอกกล่าว ในรูปแบบที่น่าสนใจ เช่น เมื่อต้องการ Review ถึงผลงานภาพเขียนของจิตรกร ก็เพียงแต่ บอกถึงสาระสำคัญของผลงานนั้นว่า มีกี่ภาพ เป็นภาพอะไรบ้าง ภาพใดแสดงถึงแนวคิดใด (ตามแนวคิดของศิลปิน) สร้างงานเมื่อใด ด้วยแรงบันดาลใจอะไร จัดแสดงที่ไหน เมื่อใด

เดิมค่าใช้จ่ายในการเข้าชมหรือไม่ การเขียนบทปริทัศน์ นิยมใช้กับงานด้านศิลปะ และวรรณกรรม ในความเป็นจริง แม้บทปริทัศน์ จะไม่นำการวิพากษ์ วิจารณ์ แต่บ่อยครั้งที่การเขียนในขั้นต้นเป็นบทปริทัศน์ แต่ก็มีการแสดงความคิดเห็นประปนเข้าไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เรื่องที่เขียนน่าสนใจ บทปริทัศน์ในปัจจุบันจึงมีการวิพากษ์วิจารณ์ปนอยู่ค่อนข้างมาก แต่เป็นการวิจารณ์อย่างผิวเผิน ไม่นำเนื้อหาสาระเหมือนบทวิจารณ์ (Criticism)

บทวิจารณ์ (Criticism) หมายถึง งานเขียนที่มีการใช้ความรู้อย่างมีศิลปะเพื่อการวิเคราะห์ ประเมินชิ้นงานต่างๆ เช่น ชิ้นงานศิลปะ และวรรณกรรม (Webster's Dictionary) : 538) ดังนั้น ผู้ที่เขียนบทวิจารณ์ จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะวิจารณ์เป็นอย่างดี เนื่องจากต้องวิเคราะห์ และประเมินคุณค่าของชิ้นงานด้วย ส่วนมากผู้ที่จะเขียนบทวิจารณ์ มักเป็นผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี หรือหนังสือพิมพ์อาจจะให้บุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้านในเรื่องที่ต้องการวิจารณ์เป็นผู้เขียนบทความวิจารณ์ได้

บทปริทัศน์และบทวิจารณ์ที่พบในหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ศิลปะ และวรรณกรรม มีอยู่หลายประเภท เช่น วรรณคดี หนังสือ และข้อเขียน คนตระ ภาพนิทรรศ ละคร รายการวิทยุและโทรทัศน์ ชิ้นงานศิลปะ เช่น ภาพเขียน ภาพถ่าย งานปั้น งานแกะสลัก สถาปัตยกรรม ฯลฯ บทวิจารณ์เหล่านี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจในงานนั้นๆ เพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มความสุนทรีย์ในการชื่นชมงานศิลปะ และช่วยให้เข้าใจผลงานได้รู้สึกข้อเด่น และข้อด้อยในงานของตน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงสร้างสรรค์ให้มีคุณค่ายิ่งขึ้นต่อไป

การเขียนบทวิจารณ์ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ผู้เขียนจะใช้รูปแบบการเขียนอย่างไรก็ได้ตามลิตตา และความคิดของตน แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ การเขียนวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีจรรยาบรรณ ได้แก่ การวิจารณ์นั้นต้องทำด้วยใจเป็นธรรม มีความเป็นกลาง และวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ คือ มีป้าหมายที่การแนะนำให้ผู้อ่านเข้าใจ ได้ความรู้จากชิ้นงานที่วิจารณ์ ควรวิจารณ์ทั้งในแง่บวก และแง่ลบ ความมีเหตุผลประกอบการเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและเจ้าของผลงาน สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงในการเขียนบทวิจารณ์คือ การเขียนเพื่อชื่นชมผลงานหรือเชียร์กันจนเกินกว่าเหตุ หรือการเขียนเพื่อติเตียนอย่างขาดเหตุผลเมื่อไม่ชอบชิ้นงานนั้นๆ

สารคดี (Features)

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์มีข้อเขียนที่เป็นสารคดีปราภกูญู่ท้วไป สารคดีไม่ใช่ข่าว ไม่ใช่บทความ แต่เป็นข้อเขียนที่มีลักษณะเฉพาะ มาดี บุญศิริพันธ์ (มาดี บุญศิริพันธ์ 2535 : 10) ได้อธิบาย ความหมายของคำว่า สารคดีไว้ว่า “สารคดี คือ ข้อเขียนที่ผู้เขียนมีเจตนาเบื้องต้น เพื่อรายงานเรื่องที่เป็นความจริง มิใช่เกิดจากจินตนาการ เรียนเรียงอย่างละเอียดโดยเน้นองค์ประกอบของความสนุกของมนุษย์ มากกว่าองค์ประกอบของความสด และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข่าวสารความรู้ ความผ่อนคลายแก่ผู้อ่าน ในเวลาเดียวกัน”

สารคดีเขียนจากเรื่องจริง แต่ต่างจากข่าวตรงที่ไม่นำเสนอความสด และเลือกเฟ้นข้อมูล อย่างที่ต้องการ ได้ สามารถใช้ภาษาตามลีลาของผู้เขียนเพื่อให้น่าติดตาม ได้

สารคดีเขียนจากเรื่องจริง แต่ต่างจากบทความที่บញความนัย การแสดงความคิดเห็น แต่สารคดีเน้นการให้ความรู้ ให้ข้อมูลที่เป็นสาระของเรื่อง

สารคดีแตกต่างจากนวนิยาย หรือบันเทิงคดี ตรงที่ บันเทิงคดีแต่งเรื่องและตัวละคร จากจินตนาการ แต่สารคดีเขียนขึ้นจากเรื่องจริง ถ้าจะมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องก็ต้องเป็นบุคคล จริง ชีวิตจริง ไม่ใช่จินตนาการ ขึ้นตามความนึกคิดของผู้เขียน

ส่วนเนื้อหาของสารคดีนั้น อาจกล่าวได้ว่ามีความหลากหลายมาก เรื่องทุกเรื่องที่เป็น ความจริง และนำเสนอ ล้วนแล้วแต่นำมาเขียนเป็นสารคดีได้ทั้งนั้น ตัวอย่างเช่น เรื่องที่เกี่ยวกับ การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การแพทย์ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม บุคคล การกีฬา การท่องเที่ยว อาหาร ยาภัณฑ์ พืช และสัตว์ ฯลฯ การเขียนสารคดี ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับวิธีการ และลีลาของผู้เขียน สารคดีที่ดีควรจะให้ ทั้งความรู้ ความบันเทิง และเป็นเรื่องที่มีคุณค่าต่อการอ่าน หนังสือพิมพ์นิยมตีพิมพ์สารคดี ที่ไม่ยาวจนเกินไปนัก ส่วนใหญ่สามารถตีพิมพ์ให้จบในฉบับเดียวได้ โดยเลือกเรื่องที่เหมาะสม กับบุคคลที่ต้องการ หนังสือพิมพ์จะมีเนื้อหาที่ เป็นข่าวมาก มีสารคดีน้อย ส่วนวันเสาร์ ออาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ เหตุการณ์ที่เป็นข่าว มีน้อย หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จึงนิยมตีพิมพ์สารคดีเป็นประจำในฉบับวันหยุด

เนื้อหาด้านบันเทิง (Entertainment)

เนื้อหาด้านบันเทิงแตกต่างจากสารคดีตรงที่สารคดีเน้นการเสนอสาระความรู้ โดยใช้ลิล่าหรือรูปแบบการเขียนที่อ่านแล้วให้ความบันเทิงใจ แต่เนื้อหาด้านบันเทิง จะเน้นการเสนอเนื้อหาที่เป็นความบันเทิงเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงสาระความรู้ แต่ในความบันเทิงนั้นจะมีสาระหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้อ่าน

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อของครอบครัวที่อ่านได้ทุกเวลาทุกโอกาส ดังนั้น หนังสือพิมพ์จึงต้องเน้นให้ความบันเทิงไว้ด้วย เพื่อให้ผู้อ่านผ่อนคลายความเครียดจากข่าวและบทความ เนื้อหาเหล่านี้ ได้แก่ การพยากรณ์ชะตาชีวิต การแจ้งรายการโทรทัศน์ และวิทยุ การศุน อักษรไขว้ การวิจารณ์ภาพยนตร์ ຄอลัมน์ชุมชนต่างๆ ตลอดจนการนำเสนอทัศน์ทางโทรทัศน์มาตีพิมพ์ล่วงหน้าก่อนการฉายทางจอโทรทัศน์

เนื้อหาที่เป็นโฆษณา (Advertisement)

ประชาชนซื้อหนังสือพิมพ์ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน นอกเหนืออ่านข่าว บทความ สารคดี และอื่นๆ แล้ว บางคนต้องการอ่านโฆษณา ด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น อ่านเพื่อหารงานทำ หรือเปลี่ยนงานใหม่ สำหรับผู้ต้องการซื้อสินค้า จะอ่านโฆษณาเพื่อให้ทราบข้อมูลของสินค้า ว่า มีจำนวนที่ไหน คุณภาพ และราคาเป็นอย่างไร โฆษณาบนหน้าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่เป็นช่องทางในการเปรียบเทียบคุณภาพและราคาสินค้า เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค นักธุรกิจอ่านโฆษณาเพื่อมองภาพลักษณ์สินค้าของคู่แข่ง ประเมินลู่ทางด้านการตลาด หรือบางคนอาจอ่านโฆษณาเด่นๆ โดยไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีโฆษณามากน้อยแตกต่างกันไป บางฉบับมีโฆษณาแทรกตามหน้าต่างๆ และมีโฆษณาเต็มหน้าด้วย บางฉบับยังมีการจัดพิมพ์แยกส่วน (Section) ของโฆษณาโดยเฉพาะ โดยเฉลี่ยแล้ว หนังสือพิมพ์มีรายได้จากการโฆษณาประมาณ 2 ใน 3 หรือ 75 - 80 % ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งส่วนนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์ดำเนินธุรกิจอยู่ได้ โดยขายหนังสือพิมพ์ในราคามิ่งแพร

โดยทั่วไปเนื้อหาในโฆษณา อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าของสินค้า ฝ่ายธุรกิจของหนังสือพิมพ์เป็นผู้ตัดต่อข่ายพื้นที่ในการโฆษณา ฝ่ายบรรณาธิการซึ่งรับผิดชอบข้อเขียนและเนื้อหาต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ มิได้มีส่วนรู้เห็นในเนื้อหาโฆษณา ดังนั้น อาจจะมีโฆษณาบางชิ้นที่หลอกลวงผู้อ่าน โดยที่หนังสือพิมพ์ไม่ทราบ กรณีเช่นนี้ อาจทำให้ประชาชนลดความเชื่อถือในหนังสือพิมพ์ลง หนังสือพิมพ์ที่ดึงความมั่นใจไว้ในการรับโฆษณาด้วย

เนื้อหาอื่นๆ ในหนังสือพิมพ์

นอกจากข่าว บทความ สารคดี บันเทิง และโฆษณาแล้ว หนังสือพิมพ์อาจตีพิมพ์เนื้อหาอื่นๆ ได้แก่ เช่น จดหมายจากผู้อ่าน การตอบความสัมภาษณ์ ประวัติของบุคคลสาธารณะ ในช่วงการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร หนังสือพิมพ์หลายฉบับตีพิมพ์ประวัติและผลงานของผู้สมัครที่น่าสนใจหลายๆ ท่าน เพื่อให้ผู้อ่านได้เปรียบเทียบกัน นอกจากนี้อาจตีพิมพ์สุภาษิต คำ俗 เกร็จความรู้ และอื่นๆ

คอลัมน์ (Column)

คอลัมน์ เป็นคำกลางๆ หมายถึง ข้อเขียนในหนังสือพิมพ์ หรือวารสารที่มีชื่อคอลัมน์ โดยทั่วไปข้อเขียนในคอลัมน์จะสะท้อนความคิดเห็นและรสนิยมของเจ้าของคอลัมน์ ซึ่งเรียกว่า คอลัมนิสต์ (Columnist) (Webster's Dictionary : 451)

คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์อาจจะเป็นคอลัมน์ประจำ เช่น คอลัมน์ที่ตีพิมพ์ทุกวัน หรือตีพิมพ์เฉพาะวันอาทิตย์ทุกสัปดาห์ได้ อาจจะเป็นคอลัมน์ไม่ประจำ เช่น หนังสือพิมพ์อาจจะปิดคอลัมน์เฉพาะกิจเกี่ยวกับกีฬา เนื่องจากก่อนและหลังการที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬานัดสำคัญๆ เป็นต้น คอลัมน์อาจประกอบด้วยเนื้อหาหลากหลายประเภท มักมีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีความยาวจำกัดในเนื้อที่เฉพาะ และมีความดำเนินการไว้ที่หน้าประจำ มีการออกแบบชื่อคอลัมน์ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จำเจาย มีผู้รับผิดชอบประจำ ซึ่งอาจจะใช้นามจริงหรือนามแฝงก็ได้

บทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ สารคดี และข้อเขียนอื่นๆ ที่มีชื่อประจำ จึงอาจจะจัดเป็นคอลัมน์ได้ โดยทั่วไปข้อเขียนที่อยู่ในรูปแบบของคอลัมน์อาจแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้

เช่น คอลัมน์วิเคราะห์ข่าว คอลัมน์จดหมายจากผู้อ่าน คอลัมน์บทความ คอลัมน์ชุมชน คอลัมน์แนะนำ คอลัมน์ตลอกขบขัน

ปัจจัยที่มีผลต่อเนื้อหาของหนังสือพิมพ์

การที่หนังสือพิมพ์จะได้รับความนิยม หรือได้รับความเชื่อถือจากผู้อ่านมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมาก เนื้อหาเหล่านี้หมายถึง เนื้อหาทุกๆ ด้าน ทั้งข่าว บทความ สารคดี เนื้อหาด้านบันเทิง ด้านโฆษณา และเนื้อหาอื่นๆ ปัจจัยที่มีผลต่อเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ได้แก่

1. นโยบายของหนังสือพิมพ์

นโยบาย หมายถึง สิ่งที่หนังสือพิมพ์ยึดถือ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ อาจจะเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ โดยทั่วไปหนังสือพิมพ์ทุกฉบับจะมีนโยบายหลักคือ เสนอข่าวสารให้ตรงตามความเป็นจริงอย่างเป็นกลาง และส่งเสริมการปกคล้องระบบประชาธิปไตย ส่วนนโยบายอื่นๆ นั้นอาจจะแตกต่างกันไป เช่น หนังสือพิมพ์คุณภาพมักจะมีนโยบายในการเสนอข่าวเชิงคุณภาพมากกว่าข่าวที่จะดึงดูดให้คนซื้อหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ปริมาณมักจะเน้นเนื้อหาที่น่าสนใจ เพื่อมุ่งขายหนังสือพิมพ์ให้ได้เป็นจำนวนมาก หนังสือพิมพ์เฉพาะด้าน เรื่องใด ก็จะเน้นข่าวสาร ความรู้สาระบันเทิงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ

2. ปัจจัยด้านบุคลากร

ความรู้ ความสามารถของบุคลากรในฝ่ายบรรณาธิการ ตั้งแต่ ผู้สื่อข่าว ช่างภาพ คนเขียนข่าว คนเขียนบทความ สารคดี คนเขียนพาดหัว ตลอดจนบรรณาธิการ เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดต่อคุณภาพของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวที่มีความสามารถจะจับประเด็นข่าวได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และรายงานออกมาย่างสละสลวย เช้าใจง่าย ผู้สื่อข่าวที่มีความรู้และประสบการณ์จะสามารถวิเคราะห์ เจาะลึก และตีความข่าว (Interpret) ได้อย่างถูกต้อง เขียนคอลัมน์ ความเห็นที่มีมุมมองน่าสนใจ ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาสังคม ได้ ด้วยเหตุนี้ ส่วนหนึ่งของชื่อสีของหนังสือพิมพ์ จึงมาจากการมีผู้สื่อข่าว คอลัมนิสต์ที่มีชื่อเสียงอยู่ในสังกัด

ผู้สื่อข่าวใหม่มากประสบปัญหาในการหาข้อมูลอย่างรอบค้าน การรู้จัก และเข้าถึงแหล่งข่าว การวิเคราะห์และจับประเด็น ส่วนผู้สื่อข่าวอาจอาชญากรรมจะมีปัญหาระบุรุ่งเรื่องเชื่อมั่นในตนเองสูงเกินไป บางครั้งอาจใช้ประสบการณ์ตัดสินข่าวหรือเปลี่ยนบทความซึ่งขาดความเป็นกลางไปโดยตนเองไม่รู้ตัว การเป็นผู้สื่อข่าวจึงต้องไฟหานความรู้อยู่เสมอ และใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ปัจจุบันความเจริญทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่ออาชีพผู้สื่อข่าวเป็นอย่างมาก ผู้รับสารในปัจจุบัน รับทราบข่าวสารข้อมูลได้อย่างง่ายดาย และรวดเร็ว หนังสือพิมพ์จะเสียเปรียบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้านความเร็ว แต่จะได้เปรียบในการวิเคราะห์ ดังนั้น แนวโน้มของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์จะต้องใช้คอมพิวเตอร์เก็บข้อมูลเบื้องหน้า เปื้องหลังข่าวที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อการติดตามและวิเคราะห์ ผู้สื่อข่าวสามารถสืบค้นข้อมูลต่างๆ จากฐานข้อมูลของฝ่ายคอมพิวเตอร์ได้โดยสะดวก เจ้าของธุรกิจหนังสือพิมพ์ที่ทันสมัยจึงสนับสนุนให้ผู้สื่อข่าวจัดทำแฟ้มข้อมูลข่าวของตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาชีพ

3. ปัจจัยด้านเวลา

หนังสือพิมพ์รายวันจะมีข้อจำกัดเรื่องเวลา เนื่องจากจะต้องป้อนข่าวให้ทันตามกำหนด ในขณะที่บางครั้งต้องตีพิมพ์ข่าวสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นและประชาชนสนใจ แต่ยังไม่ได้ข้อมูลที่เพียงพอ ปัจจัยด้านเวลาเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องรีบปิดข่าวทั้งๆ ที่ยังหาข้อมูลที่เพียงพอ หรือตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ไม่ครบถ้วน ในบางกรณีผู้สื่อข่าวอาจถูกแหล่งข่าวหลอกโดยให้ข้อมูลเพียงฝ่ายเดียว หรือข้อมูลบิดเบือนในเวลากระชั้นชิด ซึ่งผู้สื่อข่าวที่รู้ไม่ทันอาจจำนำมำใช้ เพราะต้องปิดต้นฉบับ

ผู้สื่อข่าวบางคนนิยมใช้ข้อมูลจากข่าวแรก (Press Release) เนื่องจากความสะดวก รวดเร็ว บางคนใช้วิธีขอข้อมูลจากเพื่อนักข่าว กล่าวคือ ผู้สื่อข่าวไปทำงานเพียง 1 - 2 คน แล้วนำข้อมูลมาแบ่งให้ผู้สื่อข่าวคนอื่นด้วย ดังนั้น บ่อยครั้งที่จะต้องตีความข่าวที่สลับซับซ้อนจากข้อมูลที่มีอยู่จำกัด การทำข่าวนี้มีแนวโน้มของการใช้ความคุ้นเคย และความรู้สึกส่วนตัวค่อนข้างสูง ทำให้อาจจะເเบີນข่าวไม่ครอบคลุมประเด็นสำคัญและเกิดความล้าเอียงได้

ปัจจัยด้านเวลาอาจมีผลมากจนถึงขั้นที่ว่า นักหนังสือพิมพ์อาจละเลย การรายงานข้อเท็จจริง หรือการเขียนแสดงความเห็น ในปัญหาสาธารณะที่สำคัญ แต่อาจมิได้อยู่

ในกระแสเพียง เพราะไม่มีเวลาในการสืบค้นข้อมูล ซึ่งกรณีเช่นนี้ประชาชน หรือสังคม ก็อ ผู้เสียโอกาส

4. ปัจจัยด้านธุรกิจ

หนังสือพิมพ์เป็นธุรกิจเอกชน ความอยู่รอดดึงเป็นเรื่องที่สำคัญ หนังสือพิมพ์ที่มี นักการเมืองหรือพระราชกรณีย์เป็นเจ้าของ โดยสามัญสำนักผู้สื่อข่าวย่อมมีความเกรงใจที่จะ เสนอข่าวซึ่งขัดต่อผลประโยชน์ของเจ้าของ เมื่อสินค้าที่ให้สปอนเซอร์ฝ่าก่าวแจก (Press Release) มาให้ตีพิมพ์ หนังสือพิมพ์ก็อาจจะต้องรับไว้พิจารณา แม้จะไม่มีพันธะสัญญาว่าจะ ตีพิมพ์ให้ แต่ก็มีความเกรงใจ และมีแนวโน้มจะตีพิมพ์ให้ได้มากกว่าข่าวแจกอื่นๆ ที่มีคุณค่า ใกล้เคียงกัน ถ้าสปอนเซอร์รายใหญ่ของหนังสือพิมพ์ดำเนินงานผิดพลาด หนังสือพิมพ์มัก ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษในการเสนอข่าวที่ทำให้สปอนเซอร์เสียภาพพจน์ เนื่องจากเกรงว่า อาจจะถอนโฆษณาออกไป ปัจจัยด้านธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โฆษณา จึงมีอิทธิพลต่อเนื้อ หาของหนังสือพิมพ์ ส่วนจะมากหรือน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับนโยบายของหนังสือพิมพ์ และ ความเป็นอิสระของฝ่ายบรรณาธิการ

ด้วยขณะนี้หากาซึ่งอาจจะพิจารณาได้ว่า มีอิทธิพลมาจากธุรกิจ เช่น การตีพิมพ์ ภาพสตรีนุ่งน้อย ห่มน้อย ในหนังสือพิมพ์บางฉบับ เพื่อตึงคุณความสนใจของผู้อ่าน การตี พิมพ์ผลการออกกลางกินแบ่งของรัฐบาลเพื่อเอาใจคนซื้อหนังสือพิมพ์ นับเป็นการตีพิมพ์ เนื้อหาโดยคำนึงถึงยอดขายหนาแน่นซึ่งเป็นปัจจัยด้านธุรกิจ

5. ปัจจัยด้านสภากาชาดล้อม

สภากาชาดล้อม หมายความรวมไปถึง สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่น สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ กระแสสังคม เมื่อสภากาชาดล้อมเป็นอย่างไร หนังสือพิมพ์ก็จะตีพิมพ์เนื้อหาให้สอดคล้องกัน เนื่องจากจะได้รับความสนใจจากผู้อ่านมาก กว่า และทำให้รู้สึกว่า หนังสือพิมพ์มีความรวดเร็วในการรายงานเรื่องราว และมีความ ทันสมัย อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์อาจจะเสนอเนื้อหาตามกระแสในขณะเดียวกัน ความมี ความรับผิดชอบถึงสาธารณะที่เป็นแก่นของสังคมด้วย จึงจะสามารถชุดประกายความคิด และ เป็นผู้ชี้นำให้สังคมพัฒนาไปได้ เท่าที่ผ่านมาหนังสือพิมพ์นักเสนอเรื่องราวด้วยความสือชาตัน โดยขาดการวิเคราะห์ เจาะลึกถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เมื่อมีข่าวใหม่เกิดขึ้นก็หันไปให้

ความสนใจเรื่องใหม่ โดยมิได้ติดตามเรื่องเก่าอีก จึงมักปรากฏว่าสังคมไทยเกิดปัญหาที่วนเวียน ซ้ำซากอยู่มาก เช่น คดูแล้งเกณฑ์ระหว่างประเทศปัญหาภัยแล้งทุกปี ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งจะมีปัญหาการซื้อเสียง ปัญหาสถานะกรรมที่ผิดกฎหมาย ซึ่งคาดว่าคงจะมีเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรู้เห็นอยู่ด้วย เป็นต้น

ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง และ/หรือจากมาตรการของทางการมักต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามายกไขปัญหา ให้ได้ผลลัพท์ที่รวดเร็ว โดยมีหนังสือพิมพ์เป็นสื่อกลาง ดังนั้น หนังสือพิมพ์จึงมีบทบาทหน้าที่ในการทำความเข้าใจกับปัญหาอย่างถ่องแท้แล้วถ่ายทอดให้รัฐบาลและประชาชนผู้ร่วมในสังคมเดียวกันได้รับทราบ เพื่อในและแก้ไข ปัญหานางอย่าง อาจแก้ไขให้สำเร็จได้ในเวลาอันสั้น บางอย่างต้องใช้เวลานาน ปัญหานางอย่างอาจแก้ไขไม่ได้ หรืออาจลึกถายไปเอง แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่หนังสือพิมพ์ควรทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อสื่อความเข้าใจของทุกฝ่าย